

Warszawa, dnia 27 kwietnia 2011 r.

PG VIII TK 10/11

SK 5/11

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku ze skargą konstytucyjną M J o stwierdzenie, że art. 4 ust. 1 dekretu Rady Ministrów z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445 ze zm.) jest niezgodny za art. 64 ust. 2 Konstytucji

- na podstawie art. 27 pkt 5 w zw. z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) –

przedstawiam następujące stanowisko:

na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) postępowanie podlega umorzeniu, z uwagi na zbędność wydania orzeczenia.

Uzasadnienie

W powołanej skardze konstytucyjnej M J zarzuca art. 4 ust. 1 dekretu o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym, zwanego dalej dekretem, niezgodność z art. 64 ust. 2 Konstytucji.

Naruszenia wskazanej normy konstytucyjnej Skarżący upatruje w tym, że przepis ten nie przewiduje zwrotu świadkowi, wezwanemu do złożenia zeznań w sprawach karnych, kosztów podróży faktycznie przez niego poniesionych, podczas gdy art. 86 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przyznaje świadkowi, wezwanemu w sprawie cywilnej, prawo do zwrotu wszystkich poniesionych przez niego wydatków, związanych z jego stawiennictwem na wezwanie sądu.

Zdaniem Skarżącego, zróżnicowana w ten sposób została sytuacja prawna świadków na podstawie kryterium przedmiotu sprawy, w której zostali oni powołani. Osoby wezwane w charakterze świadka w sprawie karnej narażone zostały na znaczne uciążliwości, gdyż muszą korzystać z komunikacji publicznej. Świadcowie wezwani do złożenia zeznań w sprawach karnych znajdują się tym samym w gorszej sytuacji niż świadkowie wezwani przez sąd w sprawie cywilnej.

Skarga ta wniesiona została na tle następującego stanu faktycznego i prawnego.

Sąd Rejonowy w S   Wydział II Karny, postanowieniem z dnia lipca 2010 r., sygn. akt   , przyznał świadkowi M   J   , z tytułu stawiennictwa na wezwanie sądu, zwrot kosztów podróży w kwocie   zł, dietę w kwocie   zł oraz koszt noclegu w kwocie   zł, łącznie na kwotę   zł, nieuwzględniając wniosku   zainteresowanego w pozostałym zakresie.

Sąd, powołując się na treść art. 4 ust. 1 dekretu, wskazał, że nie mógł uwzględnić wniosku M   J   o zwrot kwoty   zł z tytułu kosztów podróży samochodem z T   – miejscowości zamieszkania świadka do S   – miejscowości, w której ma siedzibę Sąd i z powrotem.

Zgodnie bowiem z art. 4 ust. 1 dekretu, za podlegające zwrotowi koszty podróży, z miejscowości zamieszkania świadka do miejscowości wykonywania czynności, uznaje się koszty przejazdu środkiem transportu masowego

(tj. koleją, autobusem itp.) w klasie najniższej, a w razie braku takiego środka – koszty przejazdu najtańszym z dostępnych środków lokomocji. Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynika, że koszty przejazdu z T do S i z powrotem, najtańszym z dostępnych środków lokomocji (tj. II klasą pociągu osobowego), wyniosły zł.

Sąd Okręgowy w S VI Wydział Karny Odwoławczy, postanowieniem z dnia listopada 2010 r., sygn. akt , utrzymał w mocy postanowienie Sądu pierwszej instancji.

Wyrokiem z dnia 22 marca 2011 r., Trybunał Konstytucyjny, w sprawie o sygn. SK 13/08, orzekł, że art. 4 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym jest niezgodny z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny orzekł, że przepis ten traci moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyrok ten opublikowany został w Dzienniku Ustaw z dnia 5 kwietnia 2011 r. Nr 72, poz. 389.

Z porównania *petitum* skargi konstytucyjnej w niniejszej sprawie z sentencją i uzasadnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie o sygn. SK 13/08 niewątpliwie wynika, że Trybunał dokonał już oceny art. 4 ust. 1 dekretu w aspekcie zróżnicowania ochrony praw majątkowych świadków składających zeznania w postępowaniu karnym i w postępowaniu cywilnym.

W wyroku w sprawie o sygn. SK 13/08 Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przepis art. 4 ust. 1 dekretu jest wyrazem tego, że ustawodawca „przyjął kryterium różnicowania wysokości zwrotu kosztów podróży świadków w postaci rodzaju postępowania, do którego zostali wezwani. Dokonana ocena tego kryterium z punktu widzenia spełnienia wymogów dopuszczalnego przez Konstytucję odstępstwa od zasady równości (...) uzasadnia sformułowanie

wniosku, że w tym przypadku nie zostały one spełnione. Przyjęte zróżnicowanie zasad zwrotu kosztów podróży w zależności od rodzaju procedury w żaden sposób nie wiąże się z celem regulacji prawnej, jakim jest zapewnienie zwrotu poniesionych przez świadka kosztów udziału w postępowaniu. Trudno również określić interes, któremu ma służyć przyjęte różnicowanie, a tym samym wskazać argumenty na rzecz preferencyjnego traktowania zwrotu kosztów podróży świadków stawiających się na wezwanie w sprawie cywilnej. Wobec tego nie można ustalić związku przyjętego kryterium różnicowania z wartościami, zasadami czy normami konstytucyjnymi uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych.” (str. 12 odpisu wyroku doręczonego Prokuratorowi Generalnemu, wyrok jeszcze niepublikowany w Zbiorze Urzędowym: Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego).

Trybunał podkreślił jednocześnie, że „[r]acjonalne unormowania dotyczące zwrotu kosztów stawienia się na wezwanie sądu bez wątplenia mają wpływ na sposób wykonywania przez świadka jego ustawowych obowiązków, a nierówność w zakresie zwrotu tych kosztów w postępowaniu karnym i cywilnym godzi w sprawność wymiaru sprawiedliwości. Może bowiem negatywnie nastawiać świadków w postępowaniu karnym do realizacji obowiązku składania zeznań przed sądem. Innymi słowy, wynikająca z zakwestionowanego w niniejszej sprawie przepisu nierówność stanowi ingerencję nie tylko w prawa majątkowe świadka, lecz także w istotny interes publiczny.” (str. 13 wskazanego wyżej odpisu wyroku).

Z uwagi na to, że kwestia niekonstytucyjności art. 4 ust. 1 dekretu została już rozstrzygnięta w wyroku w sprawie SK 13/08, uznać wypada, że zachodzi przesłanka *ne bis in idem*.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, stwierdzenie zaistnienia przesłanki *ne bis in idem* stanowi uzasadnienie dla umorzenia postępowania wobec zbędności orzekania [*vide* – postanowienia Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 3 października 2001 r. w sprawie o sygn.

SK 3/01, OTK ZU z 2001 r. Nr 7, poz. 218, z dnia 25 lutego 2004 r., w sprawie o sygn. K 35/03, OTK ZU(A) z 2004 r. Nr 2, poz. 15, z dnia 16 lipca 2007 r. w sprawie o sygn. SK 97/06, OTK ZU(A) z 2007 r. Nr 7, poz. 89].

W tej sytuacji, uzasadniony jest wniosek o umorzenie postępowania również w niniejszej sprawie, na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, z uwagi na zbędność wydania orzeczenia.

Z powyższych względów, przedstawiam stanowisko jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert Hermand
Zastępca Prokuratora Generalnego